

Semblança de

Joan Roca i Estapé

per Joan Cuscó

*"Qui prega, treballa i estudia
es guanya el pa de cada dia".*

Aquesta és la divisa que duu el seu "ex-libris". Aquesta és també la seva divisa personal, perquè la vida d'en Joan Roca ha estat l'oració, el treball i l'estudi.

- I no sé res -diu-. Mai ho he estat un savi -recalca.

I hom sap que ho diu ben modestament, amb la seva senzillesa que no és pas poca.

De què li ve aquest comportament? Hom és com és i no cal que li donguis més voltes. En Roca és així, pastat i beneït d'aquesta faisó, i tal com és ho ensenya. Ell ho diu amb un llenguatge clar i català.

El nostre personatge ha fet, de mica en mica, sumant, la seva història, en la qual hi ha un munt de pàgines de records i de vivències. No la té escrita, però cada cosa -més gran o més petita- ens parla d'ell. Hi ha un lligam sentimental entre l'objecte i l'home. I intentar explicar-ho tot, així pe a pa, seria pràcticament ardu i, fins i tot, impossible...

Ell va néixer a la plaça de sant Roc l'any 1907. Sap el llenguatge de les campanes i també del seu silenci... Ha viscut en el melic de la ciutat, físicament i espiritual. La té, la ciutat, ben engalzada al cor, com la joia més preada.

El seu pare fou barber. I ho era dels Escolapis, de la Guàrdia Civil i de la presó... A més tenia una clientela addicta. Per això, home pràctic i radical, va posar-se al seu costat els seus fills, en Josep i en Joan. Aquest, però, no li agradava l'ofici. Mes el seu pare li feia remullar i afaitar els clients, la qual cosa no li plaïa gens ni mica. Però el pare, tossut, quan veia que el fill tenia altres dèries, li etzivava:

- Això, això et donarà pa!

El vailet un dia decidí acabar, per la via ràpida, aquella ingrata tasca per a ell. En una ocasió que havia de remullar i afaitar a un client de cara seca, va pensar que "aquest no té carns i si li faig un petit tall no li sortirà a penes sang"... Però, caram! sí que n'hi va sortir i no pas poca... El seu pare amb empentes el feu pujar a la seva cambra, castigant-lo. I així acabà l'aprenentatge de barber tot just començat...

Anava als Escolapis i després a l'Escola Industrial on aprengué la teoria de teixits amb Narcís Giralt. Als escolapis aprengué dibuix amb Vila Cinca i Vila Arrufat. Recorda que a l'Escola Industrial pagava deu pessetes de matrícula. Això era el curs 1918-1919.

Abans dels catorze anys entrà a treballar d'aprenent a cal Alguersuari Monclús (panyeria); a cal Domenech-Llonch (filatura); després a cal Figueres i Ruíz (pentinats); també a cal Salvador Bedós-Garcia (llanes) i finalment a cal Buxó (aparells i acabats) on després d'uns quasi cinquanta anys a la casa s'ha jubilat justament l'any passat.

El 1980 fou homenatjat com a degà de la Indústria Tèxtil Llanera local.

Ell ha viscut ben de prop tots els moviments socials de la seva època, que no han estat pas pocs.

En Roca, malgrat que és comptable d'ofici, mai no ha fet balanç de les co-

ses que ha anat recollint, com a col·leccionista, durant la seva vida.

- En principi -explica- anotava allò que em costava cada adquisició, però el dia que ho vaig sumar em va venir una esgarrifança i mai més m'he entretingut a valorar-ho...

I ja que estem ficats en números, cal dir que En Roca posseeix una col·lecció d'obres sobre comptabilitat, estadística i càlcul que sobrepassen les tres-centes. La primera data del 1819: "Tratado teórico-práctico".

- Aquest és el tercer escriptori que he tingut en la meua vida. I ja no compto el número 0 que era fet de caixes...

L'actual està curull de papers. Tot l'espai que l'envolta: mobles, i parets són plens de "les seves coses". Coses que ha anat aplegant d'ací i d'allà, sense haver hagut de fer viatges per anar a cercar-ho. S'ha limitat a la singladura Sabadell-Barcelona i para de comptar...

Hom no s'explica com dimonis --ai! perdó, amic Joan, que parlar de dimonis en el vostre sancta-sanctorum és un pecat... Hom no s'explica, dèiem, com s'ho ha fet per a recollir i guardar tanta cosa. Té un museu. Així, de passada, direm que té més de dos mil -o tres mil·lions. No ho sap pas ben bé. Però

Restaurant

Joan
Maragall, 6 i

Advocat
Cirera, 38
(Plaça del Gas)

Telèfon 725 23 00

SABADELL

aquesta dèria dels llibres ja li ve de menut. Els que podia abastar se'ls guardava sota el llit. I també en un racó amagat d'un armari on els hi va descobrir el seu pare, qui li va repetir allò de: "Això, això et donarà pa! Quina manera de malgastar els diners!..." I mireu que n'ha arribat a "malgastar" comprant tot aquell bé de Déu que omplen les parets i tot l'espai possible de casa seva!... Com a mostra, heus ací un botó: Havia promès a la seva muller fer un viatge a l'estranger. El dia que va reunir els diners, va anar a Barcelona a comprar els passatges, però... vet aquí que ja a la ciutat comtal li van proposar una col·lecció de llibres que feia temps hi anava al darrera. No s'hi va pensar pas massa: comprà els llibres i amb ells sota els braços arribà a casa... Adéu viatge!

- *La meua dona ja sap que jo no tinc cura...*

Tampoc la té amb el fumar. Fuma més que una xemeneia d'abans. Apart del fumar i del col·leccionar no en té cap d'altre de vici. Fins i tot és abstemi, malgrat que va néixer els mes de la verema... I tampoc és menjador: és sobri i casolà en el menjar. Ell, que no li faltin les sopes... Una altra debilitat és la d'ésser llaminer de la xocolata. En un calaix del seu escriptori sempre hi té una rajola de xocolata...

Per la seva condició física, mai no li ha plagut l'esport. Tampoc va al cine ni al teatre. De la feina a casa (i la visita a la casa del Senyor, això també). I ara que s'ha jubilat es queda a organitzar el seu sancta sanctorum on hi passa bona part del dia, àdhuc de la nit, quan convé...

Aquí, entre les seves parets, hi està com un rei: aquest és el seu regne. (És llàstima que no sigui més gran per poder-hi encabir més coses, fer-ho més còmode, però en aquest terreny de jurisdicció té un "contenciós" amb la seva muller. Aquesta no li permet més espai jurisdiccional i aquí no claudica, no, malgrat que els amics a vegades li hem pregat que faci "concessions" territorials... Però no hi valen arguments aliens).

Que en Roca fa una vida monàstica i austera, això és plausible. Potser la condicionant, en alguna part, en sentir-se i veure's rodejat d'unes cent talles d'imatgeria entre romàniques, gòtiques i barroques. És una de les col·leccions més notables del país. Ell majorment és un enamorat del romànic. El coneix com el qui més. Ha recorregut totes les

esglésies i ermites romàniques que hi ha a casa nostra, rica d'elles.

- *A la Catalunya vella -explica- o sia del Llobregat a amunt, hi ha dues mil ermites, si bé moltes d'elles estant en runes. Cada mes, amb un matrimoni amic, en visitem una d'elles.*

Entre les seves col·leccions, compta la de goigs dels quals en té més de tres mil. A més algunes relíquies de sants i santes. Igualment una nodrida col·lecció de medallística religiosa; també un bon nombre de crucifixos i altres mil coses que desperten la curiositat i l'interès del visitant.

Ha estat, el seu, un treball de formiga que gra sobre gra ha anat formant aquest seu "cau" que fa goig de veure. En ell hom hi sent el fervor, la passió i el sentiment d'aquest home que posseeix un gran sentit del respecte per tot allò que és noble i bo.

Entre les seves col·leccions de llibres guarda una gran estima per les obres que té del seu admirat i rellegit autor Josep Maria Folch i Torres. (Dins d'un volum guarda el reglament de "Pomells de Joventut" que va crear l'autor de les memorables "Pàgines viscudes"). En Roca és un dels lectors més fidels i constants de l'obra d'aquest escriptor.

Ens consta que quan s'ha sentit acompanyat per algunes cabòries (quan "treia fum del cap", com diu), ha agafat un llibre, qualsevol, d'en Folch i Torres, s'ha assegut en la seva habitual cadira de braços, s'ha posat un mocador damunt el genoll i tot començar a llegir es posa a plorar, fins alliberar-se d'aquella opressió anímica que moments abans l'abatia... Aquesta és la seva terapèutica.

D'altres ciutats -Madrid, Barcelona, Terrassa, Granollers i per descomptat el seu Sabadell- li han demanat el préstec d'obres i objectes referents a Folch i Torres amb motiu d'homenatges a aquest popular escriptor. Mai no s'ha negat a col·laborar-hi.

En Roca ha estat vinculat se sempre i d'una manera o altra a totes les entitats socio-culturals de la ciutat. D'ella, de la ciutat, posseeix una bona col·lecció de velles fotografies.

En Roca és un sentimental.

Per ell tot té interès. Tot ho guarda. Guarda, per exemple, entre les pàgines d'un llibre, una fulla de plàtan que recollí al carrer i l'enterrament de l'avi Macià"...

Quan t'ensenya algunes d'aquestes coses, hom percep que la veu li tremola i els ulls se li humitegen... Llavors, mà de mocador i continuem, noi... I les hores s'escolen escoltant-lo en aquella seva intimitat que invita a les confidències...

Hom podria escriure i escriure sense parar d'aquest ciutadà exemplar que mai no li ha agradat posar-se a la primera fila de res. És la seva una actitud respectuosa i humil... Com humil i feina és la formiga que passa desapercebuda de tant petita com és...

Ha encés una altra cigarreta. I ara es torna a aixecar per ensenyar-me un llibre, o una imatge, o un objecte, o un document... I es torna a asseure i seguim parlant perquè el temps no existeix aquí, en aquestes parets on hi ha testimonis de segles passats...

Hom creu que totes aquestes imatges religioses el nostre personatge les retrobarà Allà i amb totes elles podrà seguir el diàleg íntim, fervent i respectuós que ha emprat al llarg de la seva vida...

Perfil

Home de talla i de talles...
 Bru. (Bru de la Moreneta...)
 De faccions flàccides. I plàcides.
 Romànic. I romàntic.
 És un personatge de "pàgines viscudes"...
 Sentimental com a bon "patufista".
 Té tantes cebes que ja no n'hi caben
 més en el cap, ben canut...
 És tan català que mai no ha fet la
 setmana anglesa...

Questionari "PROUST"

-El principal tret del meu caràcter?
-Ésser sentimental.
 -La qualitat que prefereixo en un home?
-La franquesa i la sinceritat.
 -La qualitat que prefereixo en una dona?
-La veritat.
 -Allò que més estimo en els amics?
-L'amistat.
 -El meu principal defecte?
-Ésser egoista.
 -La meva ocupació preferida?
-El col.leccionisme.
 -El meu somni de benestar?
-Estar rodejat de llibres i coses d'art.
 -Quina fóra la meva pitjor desgràcia?
-Perdre la meva pau interior.
 -Què voldria ser?
-Col.leccionista.
 -On desitjaria viure?
-El mateix lloc: Sabadell.
 -Quin color prefereixo?
-El blanc.
 -Quina flor prefereixo?
-La ginesta.
 -Quin ocell prefereixo?
-El rossinyol.

-Els meus autors preferits en prosa?
-Folch i Torres, Verdaguer, Amades, V. Vives i Josep Pla.
 -Els herois de ficció?
-No en tinc.
 -Les meves heroïnes de ficció?
-Igual resposta a l'anterior.
 -Els meus compositors preferits?
-M'agraden Bach, Garreta, Falla, Granados...
 -Els pintors predilectes?
-Velázquez, Murillo, Juan de Juanes, Ribera, Fortuny...
 -Els meus herois de la vida real?
-Els homes de ciència i els de les arts.
 -Les meves heroïnes històriques?
-Joana d'Arc, Sta. Teresa, Cristina de Suècia...

-Els noms que prefereixo?
-Francesc, Maria, Antònia...
 -Què detesto més que res?
-La falsetat.
 Quins caràcters històrics menyspreo més?
-Nerón, Hitler, Stalin, Feliu V.
 -Quin fet militar admiro més?
-Numància.
 -Quina reforma admiro més?
-El Barri gòtic de Barcelona.
 -Quins dons naturals voldria tenir?
-Bondat i comprensió.
 -Com m'agradaria morir?
-En el llit, rodejat dels meus familiars... I deixar un bon record.
 -Estat present del meu esperit?
-Sempre il.lusionat.
 -Fets que m'inspiren més indulgència?
-Estimar fins i tot als que han fet molt mal...
 -El meu lema?
-Qui prega, treballa i estudia es guanya el pa de cada dia.
 -Com sóc?
-No ho sé.
 -Jo sí: tant bo com el pa...

Radio Grau
 DISCS - ALTA FIDELITAT
 TELEVISIÓ EN COLOR
 ELECTRODOMÈSTICS
 Rambla, 14 - Tel. 725 93 33
 SABADELL